

Jerome Klapka Jerome – Tři muži na toulkách

Ukázka z kapitoly 8.

Návštěvu Prahy jsme byli nuceni poněkud prodloužit. Praha je totiž jedno z nejzajímavějších měst v Evropě. Její kameny jsou prosáklé historií a bájemi; každé její předměstí určitě bylo někdy bojištěm. To je to město, co počalo reformaci a vasedlo třicetiletou válku. Ale polovina všech svých útrap mohla být Praha patrně ušetřena, kdyby měla méně veliká a ne tak lákavě příhodná okna. První z těch mohutných katastrof uvedla v pohyb tím, že vyhodila sedm katolických konšelů z oken své radnice na píky husitů. A k té druhé dala později signál tím, že z oken starobylého hradu na Hradčanech vyhodila zase královské místodržící - to byla druhá pražská defenestrace. Od těch dob se v Praze rozhodovalo ještě o mnoha fatálních problémech; ale jelikož se vyřešily bez násilí, lze patrně usoudit, že se projednávaly ve sklepích. Okno jakožto argument by zřejmě pro každého roduvěrného Pražana znamenalo vždycky příliš silné pokušení.

.....

Ještě v Praze jsme Harris a já prokázali Georgeovi přátelskou službu. Už hodnou dobu jsme pozorovali, jak si George čím dál víc pochutnává na plzeňském pivu. A to je zákeřný nápoj, tohle české pivo, zvláště když je horko; tím se člověk nesmí moc napájet. Do hlavy vám sice nestoupne, ale po nějakém čase vám zničí linii. Kdykoli přijíždím do Německa, tak si říkám:

"A teď žádné pivo! Když, tak nějaké to zdejší bílé víno s kapkou vody. Sem tam možná skleničku minerálky nebo sodovky. Ale pivo, to nikdy - nebo teda zřídkakdy."

To je správné a prospěšné rozhodnutí, které doporučuji všem, kdož cestují. Kéž bych se ho sám dokázal držet. George, ačkoli jsem ho snažně prosil, se však rozhodně odmítl podříditi takovému striktnímu omezení. Když se prý pije s mírou, tak je německé pivo přímo zdravé.

"Jedna sklenice dopoledne," prohlásil, "a jedna nebo i dvě večer, to nikomu neublíží."

V tom měl možná pravdu. Harrisovi a mně však působilo starosti, že těch sklenic vypil obyčejně šest.

"To bychom mu měli nějak zatrhnout," pravil Harris. "To už je na pováženou."

"U něho je to dědičné, jak mi sám vykládal," pravil jsem já. "Celá jeho rodina trpí žízní v jednom kuse."

"No, byla by tu apollinárská kyselka," uvažoval Harris. "Ta, když se do ní vymačká kousek citrónu, je úplně neškodná. Já myslím hlavně na jeho figuru. Takhle přijde o tu svou vrozenou ladnost."

Důkladně jsme to prodebatovali, a jelikož nám přišla na pomoc sama prozřetelnost, dojednali jsme si pevný plán. K ozdobě města zrovna v Praze odlili nový pomník. Čí pomník to byl, to už jsem zapomněl. Víím jenom, že v podstatě to byl takový ten běžný pomník, představující takového toho běžného pána s takovým tím běžně strnulým krkem a na takovém tom běžném koni - na takovém tom koni, co vždycky chodí po zadních nohách a předními hrabe do vzduchu a do taktu. Ale v podrobnostech byl ten pomník osobitý. Místo běžné šavle nebo hůlky coby odznaku moci držel ten pán v natažené ruce svůj vlastní klobouk s chocholem; a jeho kůň měl místo běžného vodopádu coby ocasu dosti prořídly přívěsek, který se jaksí nehodil k tomu jeho okázalému postoji. Člověk měl pocit, že kůň s takovýmhle ocasem by se neměl tak pyšně vzpínat.

Ten pomník stál na malém náměstíčku nedaleko staroměstského konce Karlova mostu, ale stál tam jen dočasně. Městská správa se rozhodla - velice rozumně - že než stanoví jeho definitivní umístění, vyzkouší prakticky, kde by se vyjímal nejlíp. A tak dala ještě zhotovit tři hrubé kopie toho pomníku - jenom takové dřevěné siluety, na které se nesmělo koukat zblízka, ale které při pohledu

z větší dálky dělaly ten žádoucí efekt. Jedna ta kopie se tyčila na cestě k mostu Františka Josefa, druhá stála na prostranství za divadlem a třetí uprostřed Václavského náměstí.

"Jestli George není do tohohle tajemství zasvěcen," pravil Harris - chodili jsme už hodinu sami dva po městě a George seděl v hotelu a psal dopis své tetě - "jestli si všech těchhle soch nevšímá, tak z něho s jejich pomocí udělám ještě dnes večer člověka lepšího a štíhlejšího."

Při večeři jsme obratně sondovali, jak to s ním je; a když jsme zjistili, že o tom všem vůbec nic neví, vyzvali jsme ho na procházku a postranními uličkami jsme ho zavedli k tomu pravému pomníku. George se na něj podíval a hned chtěl jít dál - takový poměr má ke všem pomníkům - ale my jsme ho přiměli, aby se zastavil a prohlédl si ho pořádně. Provedli jsme ho kolem toho výtvaru čtyřikrát a předvedli jsme mu ho ze všech možných stran. Asi jsme ho tím dost otrávil, ale šlo nám o to, aby mu všecko pevně uvízlo v paměti. Vyprávěli jsme mu historii toho pána na tom koni, poučili jsme ho, jak se jmenuje umělec, který ho vysochal, a kolik ta socha váží a měří. Voperovali jsme mu ten pomník do mozku. Když jsme ho konečně nechali na pokoji, věděl o tom pomníku víc, než do té chvíle věděl o čemkoli jiném. Celého jsme ho do toho pomníku ponořili a nakonec jsme ho pustili dál jenom pod podmínkou, že tam s námi znova zajde zítra ráno, až bude na všecko líp vidět, a dohlédli jsme na to, aby si za tím účelem zapsal do notýsku, kde vlastně ten sochařský výtvar stojí. Pak jsme s ním šli do jeho oblíbené pivnice, sedli si k němu a vyprávěli mu historky o lidech, kteří vypili spoustu německého piva, ačkoli na ně nebyli zvyklí, a zešileli z něho a propadli vražedným máníím; o lidech, kteří si pitím německých piv připravili v mladém věku smrt; o zamilovaných mládencích, u nichž pivo zavinilo, že se rozešli s překrásnými dívkami.

V deset hodin jsme vykročili na zpáteční cestu k hotelu. Noc vypadala na bouřku, přes nadýchnutý měsíc se honily těžké mraky.

"Zpátky nepůjdeme tou cestou, kterou jsme sem přišli," prohlásil Harris, "půjdeme podél řeky. Tam je to moc hezké, když svítí měsíc."

A jak jsme tak šli, vypravoval o smutném osudu jednoho svého známého, který skončil v ústavu pro neškodné blbečky. Teď si prý na něj vzpomněl z toho důvodu, že byla zrovna takováhle noc, když toho chudáka naposled viděl. To se prý procházeli po temžském nábřeží a ten člověk Harrise velice vyděsil, protože umíněně tvrdil, že na konci Westminsterského mostu vidí sochu vévody z Wellingtonu, která, jak každý ví, stojí na Piccadilly.

Přesně v tom okamžiku jsme došli k první z těch dřevěných kopií. Stála na protější straně vozovky, uprostřed malého náměstíčka, obehnaného železným plotem. George se znenadání zarazil a opřel se o kamenné zábradlí nad vodou.

"Copak?" ptal jsem se ho. "Máš závrať?"

"Trošku," řekl George. "Odpočínme si tady chvíličku."

A zůstal tam stát a nemohl odtrhnout oči od té kopie.

"Když už je řeč o sochách," promluvil chraptivě, "tak mě vždycky znova překvapí, že jsou jedna přesně jako druhá."

"To s tebou nesouhlasím," řekl Harris. "Obrazy, prosím. Některé obrazy jsou opravdu skoro stejné jako jiné obrazy, ale socha, ta se vždycky od těch druhých soch nápadně liší. No vem si třeba ten pomník, co jsme viděli zkraje večera, než jsme šli na pivo. Ten, co na něm je ten muž na koni. Pomník s muži na koni uvidíš v Praze dost, ale ani jeden takový jako tamten."

"Ale ano! Všecky jsou stejné," řekl George. "Na všech je stejný kůň, na všech je stejný chlap. Všecky jsou *úplně* stejné. To je blbost, tvrdit, že stejné nejsou."

A vypadal, jako kdyby se na Harrise zlobil.

"Proč myslíš?" zeptal jsem se ho já.

"Proč myslím?" odsekl George, otáčeje se ke mně. "Koukni se támhle na tu sakramentskou potvornost!"

"Na jakou sakramentskou potvornost?" řekl jsem.

"No támhle na tu!" křikl George. "Jen se na ni koukni! Zase ten samý kůň s půlkou ocasu a stojící na zadních, zase ten samý chlap bez klobouku, zase ten samý..."

"No to mluvíš o tom pomníku, co jsme viděli před večeří," přerušil ho Harris.

"Ale kdepak!" křikl George. "Mluvím o té soše, co stojí támhle!"

"O jaké soše?" ptal se Harris.

George se na něj zadíval; ale Harris, kdyby se byl jen trochu snažil, mohl být slušným hercem v ochotnickém divadle. Jeho obličej nevyjadřoval nic jiného než znepokojení a zármutek přítele. Pak vytřeštil George oči na mě. Já se snažil, seč jsem byl, napodobit výraz Harrisův, a ještě jsme do něj z pilnosti přidal stín výčitky.

"Nechceš jet drožkou?" zeptal jsem se co nejlaskavěji. "Já nějakou honem seženu."

"Co s drožkou, kruci?" utrl se na mě. "Odkdypak nemáte smysl pro legraci, vy dva? To jsem si rovnou mohl vyjít s párkem přitroublých starých bab!" Načež vykročil k mostu a my museli za ním.

"To jsem moc rád, že sis jenom dělal legraci," řekl Harris, když jsme George dohonili. "Vím totiž o případu, kdy měknutí mozku začínalo právě..."

"Ách, ty blboune pitomá!" skočil mu do řeči George. "Ty víš vždycky o všem!"

Choval se opravdu velice nepřijemně.

Vedli jsme ho dál podél řeky, za divadlo. Tvrdili jsme, že tamtudy to máme blíž, a vlastně jsme ani nelhali. Na prostranství za divadlem stálo druhé z těch dřevěných zjevení. Když je George uviděl, zase se zastavil.

"Copak?" ptal se vlídně Harris. "Tobě je nějak zle, ne?"

"Já myslím, že tudyhle to blíž nemáme," řekl George.

"Máme, určitě," ujišťoval ho Harris.

"No já půjdu radši jinudy," prohlásil George, otočil se a šel zpátky; a my zase za ním.

Celou cestu po Ferdinandově třídě jsme se Harris a já bavili o soukromých ústavech pro choromyslné, které, jak říkal Harris, nejsou v Anglii vedeny zrovna nejlíp. Jeden jeho přítel, říkal Harris, který je pacientem v takovém ústavu pro choromyslné...

George ho přerušil: "Máš zřejmě spoustu přátel v blázinci."

Řekl to tónem nesmírně urážlivým, jako kdyby chtěl naznačit, že většinu Harrisových přátel jinde ani hledat nelze. Ale Harrise to nerozhněvalo; docela mírně odpověděl:

"Inu, když se nad tím člověk zamyslí, tak je to opravdu zvláštní, že jich už tolik takhle skončilo. Už mě to začíná znervózňovat."

Na rohu Václavského náměstí se Harris, který šel pár kroků před námi, zastavil.

"Tohle je moc hezká ulice, vidíte?" řekl, strkaje ruce do kapes a s obdivem se rozhlížeje po náměstí nahoru.

George i já jsme se řídili jeho příkladem. Dvě stě metrů od nás, zrovna uprostřed náměstí, stál ten třetí strašidelný pomník.

Ten byl, řekl bych, ze všech nejlepší - nejméně napodoboval originál a nejsnáze mohl diváka poplést. Výrazně se rýsoval proti dramatické obloze: kůň vzpínající se na zadních nohách a s tím

podivně zkráceným ocasem; jezdec s nepokrytou hlavou a ukazující svým kloboukem s chocholem k měsíci, který bylo teď vidět celý.

"Hele, jestli proti tomu nic nemáte," řekl George - promluvil tónem skoro až tklivým, vůbec už ne agresivním - "tak já bych přeci jen radši jel drožkou, kdyby tu nějaká byla po ruce."

"Mně se *zdálo*, že vypadáš divně," pravil laskavě Harris. "Hlava, co?"

"Vypadá to tak," odvětil George.

"Já jsem si všiml, že to na tebe leze," povídal Harris, "ale nechtěl jsem o tom mluvit. Máš halucinace, vid'?"

"Ne, ne! To ne!" honem se bránil George. "Já nevím, co to se mnou je."

"Já to vím," pravil rozšafně Harris, "a povím ti to. To máš z toho piva. To já znám případ, kdy jeden člověk..."

"Teď mi o něm nic neříkej," prosil George. "Ne že bych ti nevěřil, to ne, ale teď o něm slyšet nechci."

"Nejsi prostě na to pivo zvyklý," řekl Harris.

"Ode dneška se ho ani nedotknu," přikyvoval George. "Asi máš pravdu. Zřejmě mi nedělá dobře." Zavezli jsme ho domů a uložili jsme ho do postele. Choval se velice krotce a vděčně.

O mnoho později jsme mu jednou večer, po celodenní jízdě na kole a po nesmírně chutné večeři, zapálili tlustý doutník, odstranili jsme z jeho dosahu všechny těžší předměty a prozradili jsme mu, jakou lest jsme si na něj pro jeho blaho v Praze vymyslili.

"Kolik říkáte, že jsme viděli těch kopií?" zeptal se George, když jsme mu všechno dopověděli.

"Tři," odvětil Harris.

"Jenom tři?" pravil George. "To víte jistě?"

"Naprostojistě," přikývl Harris. "Proč?"

"Ale nic," mávl rukou George.

Ale mám dojem, že Harrisovi moc nevěřil.